

Att känna hans röst

Predikan ska vara trogen mot Guds ord men också tillämpa Ordet på stort och smått som möter i liv och samhälle i dag. För Guds ord är både sant och relevant. Ordet har alltid den egenskapen att det lyser upp vårt mörker och kastar nytt ljus över vårt livs erfarenheter. Så ska det vara. Nya utmanande perspektiv öppnas i en predikan, som söndagen den 17 augusti 2014 hölls i Örkellunga missionshus av ELM:s missionsledare. Predikan har redigerats till artikelformat och så gjorts tillgänglig för Begrundas läsare.

”Amen, amen säger jag er: Den som inte går in i fårfällan genom dörren utan tar sig in på något annat ställe, han är en tjuv och en rövare. Men den som går in genom dörren är fårens herde. För honom öppnar dörrvaktaren, och fåren lyssnar till hans röst, och han kallar på sina får och nämner dem med deras namn och för ut dem. När han har fört ut alla sina får, går han före dem, och fåren följer honom, därför att de känner igen hans röst. Men en främling följer de inte, utan flyr bort från honom, därför att de inte känner igen främlingars röst.” Denna liknelse framställde Jesus för dem, men de förstod inte vad det var han talade om.

Då sade Jesus än en gång: ”Amen, amen säger jag er: Jag är dörren till fåren. Alla som har kommit före mig är tjuvar och rövare, men fåren har inte lyssnat till dem. Jag är dörren. Den som går in genom mig skall bli frälst, och han skall gå in och gå ut och

finna bete. Tjuven kommer bara för att stjäla, slakta och döda. Jag har kommit för att de skall ha liv, ja, liv i överflöd.

Jag är den gode herden. Den gode herden ger sitt liv för fåren. Den som är lejd och inte är en herde med egna får, han överger fåren och flyr, när han ser vargen komma. Och vargen river dem och skingrar hjorden. Den som är lejd bryr sig inte om fåren. Jag är den gode herden, och jag känner mina får, och mina får känner mig, liksom Fadern känner mig och jag känner Fadern, och jag ger mitt liv för fåren. Jag har också andra får, som inte hör till den här fällan. Dem måste jag också leda, och de kommer att lyssna till min röst. Så skall det bli en hjord och en herde. Fadern älskar mig därför att jag ger mitt liv för att sedan ta det tillbaka. Ingen tar det ifrån mig, utan jag ger det av fri vilja. Jag har makt att ge det, och jag har makt att ta det tillbaka. Det budet har jag fått av min Fader.”

För de ordens skull uppstod det på nytt delade meningar bland judarna. Många av dem sade: ”Han har en ond ande och är från sina sinnen. Varför hör ni på honom?” Andra sade: ”Sådana ord kommer inte från en som är besatt. Inte kan en ond ande öppna ögonen på blinda.” (Joh. 10:1–21).

1. VÄGEN HIT

I våras sände Sveriges Television ett avsnitt av programmet *Uppdrag granskning*, i vilket man till allmänt beskådande och förfasande hängde ut några präster, som menade att utlevd homosexualitet är synd. Upplägget var (wall)raffinerat: En ung man fejkade sin identitet och sökte själavård hos några präster. Han önskade förbön för att hans sexuella orientering skulle ändras.

Jag såg inte programmet. Men jag läste en hel del om det både före och efter. När det gäller samtalen mellan reportern som sökte själavård och prästerna bör det noteras att de som sett programmet endast sett någon procent av samtalen – och om jag förstätt det rätt – ännu mindre av vad den bedräglige reportern sagt, vilka frågor han ställt och vilka suckar han suckat. De som tittat såg med andra ord inte så mycket mer än vi som inte tittade.

Ett par månader tidigare i våras var det ett annat av våra välrenommerade media, *Svenska Dagbladet*, som med ett liknande upplägg hängde ut kyrkoherden i en församling i Göteborgs stift och tydligt insinuerade att det våld som ett samkönat par hade drabbats av var kopplat till att kyrkoherden avböjt att viga dem några månader tidigare.

När kyrkans medarbetare, i båda dessa fall präster, utsätts för angrepp från media kunde man förvänta sig att deras överordnade skulle skynda till för att visa dem omsorg, stötta, fråga om vad som verkligen hänt och hur medarbetarna upplevt situationen. När media söker de överordnade kunde man förvänta sig att dessa skulle ha sagt: "Jag kan inte kommentera era uppgifter innan jag har fått tala med mina medarbetare."

Men det gjorde inte biskopen i Göteborg. Först gav han sin kommentar till *Svenska Dagbladet* och bidrog så till drevet mot kyrkoherden. Först därefter tog han kontakt med kyrkoherden. Då kunde han konstatera: "Detta betyder att den artikel som Svenska Dagbladet publicerat ger en starkt vinklad och delvis felaktig bild av Owe Johansson och Kinna församling." Problemet var bara det att skadan redan var skedd och att biskopens korrigering inte trycktes i *Svenska Dagbladet*, utan i den för allmänheten okända publikationen *Kyrkans Tidning*.

När det gäller *Uppdrag granskning* blev dåvarande ärkebiskop inbjuden att medverka i programmet. Precis som ovan nämnde biskop ställde han upp när de stora medierna kallade. Och precis som biskopen i Göteborg uttalade han sig och medverkade i drevet mot sina underordnade.

När vi läser Bibelns och Nya testamentets många varningar för villolärare som hotar församlingen så stämmer varningarna alltför väl in på biskopar som dessa.

Vårens uppmärksammade mediehändelser förvånar mig ändå. Hur kommer det sig att de blivit så usla chefer? De har båda lång erfarenhet av att vara ledare. De sitter i en rad styrelser för organisationer med anställd personal och de är fäder. Vad är det som gör att de överger sina får när vargen kommer? Det är ju en av beskrivningarna av biskopens uppgift att vara en herde för herdarna (prästerna). Varför överger herdarna fåren?

A. JAG ÄR DEN GODE HERDEN

Jesus talar om herdar och får i första hälften av Johannesevangeliets tionde kapitel. Det är inte helt lätt att följa resonemanget, eftersom flera liknelser och kristologiska

*I lugna
tider kan det
vara svårt
att skilja på
goda och
lejda herdar.*

utsagor vävs samman kring herdemotivet. Men låt mig börja med det mest centrala – i den elfte versen. Jesus säger: "Jag är den gode herden. Den gode herden ger sitt liv för fåren." Jesus säger vem han är och varför han har kommit. Han beskriver en relation genom att tala om sig själv som herde. Han trycker på att herden känner sina får och att de känner herden. Han säger att den gode herden ger sitt liv för fåren. Han säger inte att *en* god herde gör detta. Det är märkvärdigt. I många delar av världen arbetar herdarna på ungefär samma sätt nu som för tvåtusen år sedan. Då som nu är en bra herde beredd att gå långt i sin omsorg om sina djur. Men dör herden är hjorden förlorad. Därför säger Jesus inte en god herde, utan *den* gode herden. Jag är *den* gode herden. *Den* gode herden ger sitt liv för fåren.

Det var vad Jesus gjorde. Jesus gick längre än varje vanlig herde och gav sitt liv, eftersom han visste att just det offret var det enda som kunde rädda hjorden. Tack vare hans död är hjorden inte förlorad. Med hans död är den vunnen.

B. LEJDA HERDAR

Men så finns det andra teman, som hänger ihop med kapitlets centrum. Där möter vi den lejde herden, som flyr när han ser vargen komma. Sådan är inte Jesus och sådana är inte de herdar som Jesus insatt för att leda hans kyrka. I lugna tider – när solen skiner, gräset är grönt och rovdjuren är långt borta – kan det vara svårt att skilja på goda och lejda herdar.

Men när vargen kommer märks skillnaden. Och vargen kommer oftare och oftare. I våras såg vi den komma, i form av media och ett politiskt korrekt drev. Vi såg att en del

av herdarna betedde sig just som den lejde herden, som "överger fåren och flyr, när han ser vargen komma" (10:12).

C. KÄNNA HANS RÖST

Ytterligare ett tema i Johannes herdekapitel är att fåren känner igen herdens röst. "När han har fört ut dem, går han före dem, och fåren följer honom därför att de känner igen hans röst" (10:4). Det är detsamma som när Jesus säger: "Mina får känner mig, liksom Fadern känner mig och jag känner Fadern" (10:14).

Jag tror att det som hänt i vårt land är att kristenheten under lång tid levt mycket nära staten. Tidigare hade vi en statskyrka. Det fanns en nära relation mellan stat/samhälle och kyrka. Det var helt normalt att vara kristen. Man skilde sig inte alls från mängden. Alla hörde till samma hjord. Men det hände något för drygt hundra år sedan. Det vi kallar sekulariseringen satte fart. Sverige började avkristnas.

Under de senaste hundra åren har Sveriges kristna haft problem med att känna igen sin Herdes röst. Man har förväxlat Herdens röst med statens/samhällets röst. Under lång tid hade man upplevt att de sagt samma sak. Nu blev det svårare.

När den tidigare ärkebiskopen prästvigdes 1972 blev han statstjänsteman. När jag föddes ett par år senare var det på pastors-expeditionen som jag blev folkbokförd. När biskopen i Göteborgs stift 1992 blev teologie doktor i kyrkovetenskap hade han ägnat flera år åt studier av statskyrkan vid en statlig fakultet. Det är klart att dessa tre personer liksom de flesta andra kristna i Sverige, som ser den före detta statskyrkan som sitt andliga hem, lätt förvirras när staten/sam-

*Konflikträdslan märks också tydligt i rädslan
att vara annorlunda.
Rädslan präglar även svensk kristenhet.*

hället ropar ut sitt budskap samtidigt som vi hör *någon* viska ett helt annat budskap.

Biskoparna följer statens/samhällets röst. Men hur är det med mig? Jag är ju också förvirrad. Kan jag vara säker på att känna Herdens röst? Hur är det med dig?

Oavsett om du har vuxit upp i ELM eller på annat håll, kommit till tro som ung eller i vuxen ålder, kan det vara så, att du brottas med frågorna. Kämpar också du med att urskilja Herren viskningar i bruset av rop från olika håll?

Under många sekler fanns en överensstämmelse mellan samhällets röst och kyrkans röst i Sverige och mellan statens och kyrkans ledning. Den som försökte leva efter tio Guds bud behövde inte frukta att drabbas av grannars hån. Den som gick till kyrkan på söndag förmiddag togs för en god samhällsmedborgare. Det har präglat svensk kristenhet. Men tiderna har förändrats.

Innan jag och min familj reste till Peru för missionstjänst läste jag Gillis Herlitz bok *Svenskar. Hur vi är och varför*. Det var ett mycket värdefullt studium – en hjälp att förstå mig själv i mötet med andra kulturer. Ett kapitel ägnar Herlitz åt svenskarna som konfliktundvikande. Han skriver: "Vi använder oss gärna av samförståndslösningar. Vi söker

kompromisser. Vi vill undvika bråk." Herlitz menar att detta drag sitter djupt hos oss svenskar och delvis beror på vår stora tilltro till att institutioner kan lösa konflikterna. Ett exempel: Vid en sammanstötning på en parkeringsplats flyger förarna ur sina bilar, men inte för att slåss och skrika, utan för att byta kontaktuppgifter om respektive föräres försäkringsbolag.

Konflikträdslan märks också tydligt i rädslan att vara annorlunda. När jag gick i andra klass, eller möjligen tredje, hade många av mina klasskamrater Salomonryggsäckar. De var snygga, praktiska och dyra. Jag fick en Adidas-ryggsäck. Den var snygg, praktisk och nästan lika dyr. Men den var inte en Salomon. Och jag var annorlunda.

I många kulturer är annorlunda positivt. Men i Sverige är det inte det. I Sverige är det inte positivt om någon beskrivs som "lite udda".

Rädslan att vara annorlunda styr vår vardag och våra val. Rädslan sitter i. Den sitter djupt. Den präglar även svensk kristenhet. Frikyrkligheten är mindre drabbad, för man har varit annorlunda i mer än ett sekel. Men Svenska kyrkan och dess medlemmar är livrädda för att vara annorlunda. Under hela

*Frälst eller räddad behöver bara den
bli som är i fara.*

sekulariseringsprocessen har det handlat om att kunna fortsätta vara kristen (för den som velat det), utan att sticka ut för mycket.

Kyrkan och staten skildes till slut formellt åt (2000) men då var kyrkan lika tam, rynkig och impotent som de lejon som jag såg i kejsar Hailie Selassies lejonpark i Addis Abeba när jag var i Etiopien i våras. De var födda i fångenskap och hade levt sina tjugo år eller mer i burar på trettio kvadratmeter. Visst kunde de ryta och visa sina tänder, men jag misstänker att det endast skedde på signal från de åldriga vakterna, som funnits i parken ännu längre än djuren.

Vilken kyrka menar jag? Vilka är de tama kristna? Är det dagens präster och biskopar? Jo, de hör nog dit. Men det gör vi andra också, i olika hög grad. När någon kristen offentligt står upp för Bibelns hållning i någon fråga är det inte ovanligt att också kristna syskon tycker att "man kunde ju vara lite smidigare". I stället för av stöd möts pastorn Åke Green, debattören Mats Selander och barnmorskan Ellinor Grimmark (för att ge några exempel) av undvikande blickar och tystnad från många av oss kristna i Sverige.

Flera gånger det senaste året har jag återvänt till det nionde kapitlet i profeten

Daniels bok. I det kapitlet grubblar den gamle Daniel över kollegan Jeremias profetior. I Jeremia bok finner vi få tecken på att någon brydde sig om vad han sade. Jeremia höjde rösten mot makthavare, mot religiösa ledare och mot sitt folk för att de valde andra herrar än Herren. Ingen lyssnade, men Jeremia fortsatte – på Guds ord.

Daniels bok visar att det faktiskt fanns de som lyssnade till Jeremia. Långt borta i exil satt Daniel och läste skrifterna och funderade över betydelsen av Jeremias ord. Bibelläsningen ledde Daniel in i bön och fasta. Det som följer är en lång bekännelse av synd.

"Jag vände då mitt ansikte till Herren Gud med ivrig bön och åkallan och fastade i säck och aska. Jag bad till HERREN, min Gud, och bekände:

"O Herre, du store Gud som inger fruktan, du som bevarar förbund och nåd mot dem som älskar dig och håller dina bud. Vi har syndat och gjort orätt, varit ogudaktiga och upproriska. Vi har vänt oss bort från dina bud och föreskrifter. Vi har inte lyssnat till dina tjänare profeterna, som talade i ditt namn till våra kungar, furstar och fäder och till allt folket i landet. Du, Herre, är rättfärdig men vi har dragit skam över oss" (Dan 9:3–7).

Daniel bekänner sitt folks synd och sin egen synd. Han ser inte någon anledning att skilja på dem, för han vill inte skilja sig från sitt folk: Han talar om Guds trofasthet och folkets otrohet, om Guds sanning och folkets lögn och om Guds rättfärdighet och folkets synd. Daniel ser inte någonting hos folket som kan ge Herren anledning att åter ta sig an dem. Anledningen finns hos Herren: "O Herre, hör, Herre, förlåt! Herre, lyssna och utför ditt verk utan att dröja – för din egen skull, min Gud, ty din stad och ditt folk är uppkallade efter ditt namn" (Dan. 9:19).

Kan svensk kristenhet i dag skilja på sin Herres röst, sin Herdes röst, och samhällets röst? Svenska kyrkans ledning gör det inte. Men det är inte bara biskopar och kyrkopolitiker som är lomhörda. Inte för ett ögonblick tror jag att Svenska kyrkan skulle förändras dramatiskt till det bättre om dagens biskopar och hela kyrkomötet avgick i morgon. I deras ställe skulle andra träda med en likadan, eller snarlik agenda och med samma hörsselfel.

Hela Sveriges kristenhet behöver göra som den gamle Daniel. Han vände sig till Bibeln och hängav sig åt bönen. Vi som vill bekänna Jesus som Herre och Frälsare behöver göra det. Låt oss bekänna vår synd, erkänna vår rädsla att vara annorlunda och be Gud att han för sitt namns skull förbarmar sig över vårt land, vårt folk och vår kyrka i Sverige!

2. VÄGEN VIDARE

Tre saker nämnde jag:

- a. Bekänna vår synd
- b. Se vår rädsla att vara annorlunda
- c. Be Gud att han för sitt namns skull förbarmar sig över oss.

A. BEKÄNNA VÅR SYND

Jesus säger: "Jag är dörren. Den som går in genom mig skall bli frälst, och han skall gå in och gå ut och finna bete" (10:9).

Frälst eller räddad behöver bara den bli som är i fara. Många i Sverige har sensommaren 2014 följt skogsbranden i Västmanland med stort intresse, men bara de som befann sig i brandområdet behövde bli räddade från branden. För dem var det på liv och död.

Behöver du bli räddad, frälst, av Jesus? Eller har du bara ett allmänt intresse av honom? Eller kanske inte ens av honom, men av den fina verksamheten i församling eller missionshus? Jesus talar inte om allmänt intresse. Han talar om räddning och om "liv, ja, liv i överflöd" (10:10).

Jesus talar om räddning för dem som drabbats av synden, av ondskan. Och Bibeln är väldigt realistisk på den här punkten. Bibeln talar om att alla människor lever i en tillvaro som präglas av synd – av det som är ont, av det som är emot Guds goda vilja. Ondskan drabbar oss på många olika sätt, genom sjukdomar, skador, andra människors ord och handlingar. Men ännu värre är att ondskan finns också på insidan – och att den sipprar ut. Jag är inte bara drabbad, jag är också skyldig. Därför behöver jag någon som kan ställa till rätta, som kan rädda mig från ondskan. Det kan Jesus – om jag låter honom göra det.

Men vi har också på detta område svårt att känna igen herdens röst. Det är kanske inte så svårt att läsa sig till i Bibeln hur Gud vill att vi ska leva, men det har svårt att tränga in och drabba oss. Andra värderingar och resonemang har liksom impregnerat oss. När jag är egoistisk och tränger mig fram,

ursäktar jag mig med att alla andra gör det – i stället för att se hur illa det är. När vi lägger familjens budget tittar vi mer på vad grannen köper, äger och vart han reser än vad Bibeln säger om förvaltarskap. Vi lockas att tro att Guds bud inte ska tas så konkret, så på riktigt – och i alla fall inte så konkret som orden om Guds kärlek.

Vi behöver återupptäcka syndens förfärlighet, bli förkrossade och bekänna synden.

Räkna inte med någon hjälp från samhällets sida, media eller grannen i kampen med att se och bekänna synden. Men du kan räkna med den helige Andes hjälp: ”När han [den helige Ande] kommer, skall han överbevisa världen om synd och rättfärdighet och dom” (Joh. 16:8).

För det är endast den som är drabbad som kan räddas, frälsas, och få liv, ja, liv i överflöd. Därför är det så viktigt att skilja ont från gott, därför är det viktigt att se synden och tala om den som synd. Därför ska vi bekänna synden för Gud.

B. SE VÅR RÄDSLÅ ATT VARA ANNORLUNDA

Jag pekade på att vi svenskar söker konsensus, vill vara sams och undviker att sticka ut. Många av oss är rädda för annorlundska. Det är ett kulturellt drag, men det är inte en ursäkt. För i varje kultur finns det sådant som krockar med evangeliet. För två hundra år sedan stämde Bibelns och samhällets värderingar överens. Då gick det mycket bra att vara kristen och normal.

I dag går det inte. Men vi behöver inte vara rädda för att vara annorlunda. Vi är kallade till ett liv i gemenskap med den gode Herden. Han erbjuder inte ett sämre alternativ än vad vår tids livsåskådningar

och värderingar bjuder, tvärtom. Han erbjuder liv och liv i överflöd.

Jag tar äktenskapet som exempel. Jag tror det är den vers i Bibeln som upprepas flest gånger: ”Han sade: ’Därför skall en man lämna sin far och sin mor och hålla sig till sin hustru och de två skall vara ett kött’” (Matt. 19:5). Det skiljer sig markant från den allmänna uppfattningen i Sverige.

Äktenskapet är med andra ord en unik relation mellan en man och en kvinna. Den avslutas endast genom döden. Äktenskapet är den enda platsen för sexuellt samliv.

För femtio år sedan skulle en majoritet av vårt lands befolkning fortfarande ha hållit detta för ett ideal och för hundra år sedan för en princip. Men i dag är det varken i lagstiftande församling, media eller bland gemene man särskilt många – om ens några – som framhåller detta som ideal eller princip.

Det vill säga om du vill ha en biblisk uppfattning om detta så är du annorlunda. Och vill du inte ha eller leva efter en biblisk uppfattning, så ska du vara medveten om att du förnekar Jesus egna ord och instruktioner. Men observera att det Jesus och Bibeln pekar på inte är ett sämre alternativ än vad vår tid och vårt samhälle för fram. Det är i stället tvärtom.

Är det då en ny syndakatalog jag vill lansera? En kristen får inte göra det, inte det och inte det... Nej! För syndakatalogen var just ett uttryck för att samhälle och kyrka i stort sade samma sak. Som kristen levde man i grunden efter samma värderingar som alla andra, men så kunde man identifiera fem, tio eller femtio företeelser som en kristen inte kunde ägna sig åt.

I dag är det helt annorlunda, i grunden annorlunda. Det räcker inte alls (och gjorde

det kanske inte då heller) att peka ut ett antal områden där kristna måste skilja ut sig. I dag är det värderingar som skiljer. Paulus skriver: "Och anpassa er inte efter den här världen, utan låt er förvandlas genom sinnets förnyelse, så att ni kan pröva vad som är Guds vilja, det som är gott och fullkomligt och som behagar honom" (Rom. 12:2).

Jag tror inte jag är ensam om att vara rädd för att vara annorlunda, samtidigt som jag känner att Gud kallar mig till ett radikalt lärjungaskap.

C. BE GUD ATT HAN FÖR SITT NAMNS SKULL FÖRBARMAR SIG ÖVER OSS

När Daniel bad till Gud så hade han inte något eget, inte något i sitt folk att peka på inför Gud. Det fanns inte någonting som kunde motivera ett ingripande från Guds sida.

"Böj, min Gud, ditt öra till oss och hör. Öppna dina ögon och se vilken förödelse som har drabbat oss, och se till staden som är uppkallad efter ditt namn. Ty det är inte på grund av vår rättfärdighet utan på grund av din stora barmhärtighet som vi kommer inför dig med våra böner. O Herre, hör, Herre, förlåt! Herre, lyssna och utför ditt verk utan att dröja – för din egen skull, min Gud, ty din stad och ditt folk är uppkallade efter ditt namn." (Dan. 9:18–19).

"För din egen skull, min Gud," ber Daniel.

Gud hade låtit Jerusalem – den heliga staden med templet – falla. Skulle då inte detsamma kunna hända i Sverige, med svensk kristenhet, med dess organisationer och byggnader? Tror vi, liksom Israels folk, att inget ont kan hända, att läget trots allt inte är så illa som profeten Jeremia hävdade då – eller som jag nu påstår?

Det är illa. Men vi kan be, vi kan ropa, vi kan gråta ut vår bön inför Herren – som Daniel. "Herre, för din barmhärtighets skull! Förlåt! Förbarma dig – över oss, över vårt land, över vårt folk!"

Vi kan be att Herren låter sin Ande dra fram över vår bygd och vårt land. Och vi kan be att han gör oss till sina redskap. Vi kan inte åstadkomma en väckelse, men vi kan stå till Herrens tjänst. Vi kan vara beredda om det sker, om Anden drar fram. Vad är det vi ska titta efter?

I Andens spår ser vi omvändelse – det är sorg över verkliga synder – och tro. I Andens spår ser vi längtan efter att höra Guds ord. I Andens spår ser vi kärlek till Jesus, som Herre och Frälsare.

AVSLUTNING

BÖN:

"Böj, o Gud, ditt öra till oss och hör. Öppna dina ögon och se vilken förödelse som har drabbat oss, och se till" vårt land, som fortfarande har korset tecknat på sin flagga. "Det är inte på grund av vår rättfärdighet utan på grund av din stora barmhärtighet som vi kommer inför dig med våra böner."

"O Herre, hör, Herre, förlåt!" Herre, befria oss från rädslan att vara annorlunda och gör oss till frimodiga bekännare. "Herre, lyssna och utför ditt verk utan att dröja – för din egen skull, vår Gud," sänd din Ande från höjden. Amen

Erik J. Andersson

Missionsledare i ELM-BV, Örkelljunga